METSÄTALOUS

Uudistamistoimenpiteiden valvonnasta siirrytään enemmän lopputuloksen seurantaan. **YLITARKASTAJA NIINA RISSANEN, MMM**

Metsäkeskus karsii rajusti uudistusalojen tarkastuksia

Metsälain uudistuksen yhteydessä lain valvontaa höllennetään. Jatkossa vain joka sadas taimikko tarkastetaan.

Suomen metsäkeskus tarkastaa vastedes hakkuualojen uudistamista vain pistokokein.

Aiemmin kaikki alat tarkastettiin.

”Jatkossa uudistusaloista tarkastetaan prosentti”, ylitarkastaja **Niina Rissanen** maa- ja metsätalousministeriöstä kertoo.

Ministeriö antaa Suomen metsäkeskukselle virallisen tarkastusmääräyksen tammi–helmikuun vaihteessa.

Vuoden alussa voimaan tulleen, uudistetun metsälain mukaan metsänomistajan ei täydy enää tehdä taimikon perustamisilmoitusta.

Uudistamisvelvoite kuitenkin säilyy eli päätehakkuun jälkeen aukkoon täytyy joko istuttaa, kylvää tai saada taimia luontaisesti siemenpuista.

”Uudistamistoimenpiteiden valvonnasta siirrytään enemmän lopputuloksen seurantaan”, Rissanen toteaa.

Valitaan otannalla

Tarkastuksessa mitataan taimimäärä ja -tiheys, arvioidaan vesiensuojelun sekä vesakon- ja heinäntorjunnan onnistuminen sekä tärkeiden elinympäristöjen säilyminen.

Vaikka vain sadasosa taimikoista tarkastetaan, tietoa kertyy myös metsävaratiedon inventoinneissa. Kaukokartoitus vaatii edelleen myös maastomittauksia.

”Metsäkeskuksen mittaajat tekevät kohdennettuja maastoinventointeja taimikoihin. Niitä tehdään noin viidesosalla laserkeilausalueen pinta-alasta. Samalla tarkastetaan, onko koealalla lain vaatima taimikko”, Rissanen selventää.

Metsäkeskus valitsee tarkastettavat kohteet otannalla ja kohdistaa ne kolmeen ryhmään.

Tarkastuksen piiriin otetaan taimikoita, jotka ovat metsävaratiedon maastoinventoinneissa todettu kehityskelvottomiksi.

Niin ikään tarkastuksia tehdään vesistöjen lähellä oleviin kohteisiin, joissa on tehty navero- tai ojitusmätästys tai kannonnosto.

Lisäksi metsäkeskus tarkastaa heidän tietojärjestelmässään perustamatta olevat uudistamisalat.

Useita metsäkäyntejä

Metsälain lähtökohta on, että valvonta kevenee.

Suomen metsäkeskuksen metsäjohtaja **Anna Rakemaa** vertaa tilannetta elintarviketeollisuuteen, jossa tehdään pistokokeita sen sijaan että koko aineisto tarkastetaan.

Nykyisin esimerkiksi metsuri tai muu työntekijä istuttaa taimet ja mittaa työnjälkensä. Sen jälkeen palstalle ajaa lakia valvova metsäkeskuksen neuvoja ja tekee samat mittaukset.

Päällekkäistä työtä tehdään tuntikausia ja polttoainetta kuluu. Nyt turhasta työstä halutaan eroon.

”Olisi järkevää valvoa metsäpalveluyritysten ja muiden toimijoiden omia laatujärjestelmiä”, Rakemaa toteaa.

”Metsäkeskus voisi sitten tarkastuksilla arvioida heidän omiin järjestelmiin mitattavan tiedon oikeellisuutta.”

SUVI NIEMI

Uudistamisvelvoite

- **Metsään täytyy** saada uusi taimikko, jos hakkuuala on yli 0,3 hehtaaria.
- **Taimikko on** saatava aikaan käsittelyalueen maantieteellisestä sijainnista riippuen viimeistään 10–25 vuoden kuluessa puunkorjuun päättymisestä.
- **Uudistamisvelvoite täyttyy,** kun taimikko on riittävän tiheä, taimet ovat tasaisesti jakautuneina ja niiden kehittymistä ei uhkaa välittömästi muu kasvillisuus.
- **Riittävä tiheys**

  eteläisessä ja keskisessä Suomessa
  - havupuuvaltaiset taimikot ≥ 1 500 tainta/hehtaari
  - lehtipuuvaltaiset taimikot ≥ 1 100 tainta/hehtaari

  pohjoisessa Suomessa
  - havupuuvaltaiset taimikot ≥ 1 200 tainta/hehtaari
  - lehtipuuvaltaiset taimikot ≥ 1 100 tainta/hehtaari
- **Aiempaa suurempi** tiheys vaaditaan, koska uudistamisvelvoite täyttyy jo, kun taimikon keskipituus on vähintään 0,5 m (aiemmin 1,3 m).

Lähde: Suomen metsäkeskus

Tammea ja lehmusta on voinut aiemmin viljellä sekapuuna esimerkiksi kuusikossa. Nyt niitä voi viljellä myös valtapuulajina.

Hybridihaavikko vai kynäjalavikko?

Metsälain uudistuksen ansiosta metsänomistajan ei ole enää pakko valita valtapuulajiksi mäntyä, kuusta, rauduskoivua tai haapaa.

Uudistamisessa sallittujen puulajien valikoimaan lisättiin ilman erityisehtoja hybridihaapa, siperianlehtikuusi, tervaleppä, metsälehmus, tammi, kynä- ja vuorijalava, vaahtera sekä saarni.

Hieskoivu kelpaa valtapuulajiksi vain turvemailla, soistuneilla kangasmailla tai savi- tai hiesumailla.

Muitakin kuin edellä mainittuja puulajeja voi käyttää, mutta tällöin metsänkäyttöilmoituksessa on selvitettävä kasvatuskelpoisuus ja soveltuvuus alueelle.

Kasvatuskelpoisuuden vaatimuksena ei ole enää markkinakelpoisen puun tuottaminen.

Jos metsänomistajien kokeilunhalu lisääntyy, suomen kieleen saattaa ilmaantua uusia sanoja, kuten saarnikko, jalavikko ja vaahterikko.

SUVI NIEMI

KARI LINDHOLM

Lauha ja sateinen alkutalvi on ollut konemiesten kannalta suotuisa, kertoo talvitietä tuntityönä pohjustava koneyrittäjä Jarmo Peltoperä Kemijärveltä.

Pakkanen päästi talvitien tekijät töihin

KEMIJÄRVI

Poikkeuksellisen lauha alkutalvi on haitannut talvileimikoiden korjuuta myös Lapissa. Talvitiestön tekeminen on myöhässä reilun kuukauden. Viime viikolla alkanut pakkasjakso tuli tarpeeseen.

Vetinen loska roiskahtelee kumitelojen alta, taivaalta rätkii räntää. Keltainen rinnetamppari pöristelee kosteassa urakassa Rovajärven ampumakenttäalueen kainalossa Kemijärvellä.

Työmaana on talvitien teko Metsähallituksen talvileimikkoon.

Tampparin työtä katsastava metsävaltion mies tarpoo saapasvarsiin ulottuvassa märkyydessä. Tammikuussa moinen on harvinaista näillä leveyksillä. Lauha keli on rassannut puunkorjaajien hermoja jo kuukauden päivät.

”Hete pukkaa vedet suoraan tähän ajouralle, ilman kunnon pakkasia ei tienteosta tule mitään”, sadattelee Metsähallituksen metsänhoitoesimies **Arto Leukku** Itä-Lapin metsätiimistä.

Vetistä jänkää

Neljännes Itä-Lapin valtionmaiden puolen miljoonan kiinnon vuotuisesta hakkuusuunnitteesta on pysytellyt jumissa vetisten jänkien takana tammikuun kolmannelle viikolle saakka.

Tientekijän paineita ei pienennä se, että yhteistä konttoria pitävä firman korjuutirehtööri luo työpöydän yli vaativia katseita.

”No eihän se Arto sentään ilmoja säätele, vaikka iso herra onkin”, huomauttaa Metsähallituksen korjuuesimies **Heikki Kulpakko**.

Jos pakkasukko suo, tänä talvena Leukku tekee noin 20 kilometriä talvitietä Itä-Lapissa sijaitseville talvileimikoille. Hakkuukohteita on toista kymmentä, leimikoita kymmenittäin.

Kaukaisimmat kohteet kasvavat itärajalla.

»Lauhaa on pidellyt tänä talvena, siinä on ollut haastetta sekä talvitien tekijöille että korjuumiehille.«

ARTO LEUKKU

Osaran aukeat kohteina

Alueen puusto on nuorta, pääosin jo kertaalleen hakattua. Keski-ikään varttuneet Osaran aukeat odottavat kakkosharvennusta.

”Sadonkorjuuta onkin luvassa, sillä säätiedotus lupailee pakkasia lähipäiviksi”, Leukku myhäilee.

Metsähallituksen tekemiä talviteitä voivat käyttää muutkin, maksutta toki.

”Isäntien kannattaa hyökätä hakkaamaan, jos palstat sijaitsevat samalla suunnalla. Autoilemme näille maille uudestaan aikaisintaan parinkymmenen vuoden kuluttua.”

Vaikka syksyt ovat viime vuosina pitkittyneet ja keväät koittaneet entistä aiemmin, pakkasia on riittänyt keskitalvella. Ainakin siihen saakka, kunnes ne vaihtuvat äkisti loskakeleihin. Sään vaihtelu vaatii puunkorjaajilta pelisilmää, suunnitelmia tehdään pikkuriskillä.

Hakkuilla on jo hoppu

Kulpakko sanoo, että korjuuporukalle tulee kiire, talvileimikoihin keskitetään kaikki käytettävissä oleva kalusto. Kemijärvellä tukkirekkoja on ajossa kymmenkunta, konetjuja kuudesta seitsemään. Viivästykset ovat jo sotkeneet hakkuuohjelmia.

”Jos talvikohteet jäisivät kokonaan saavuttamatta, ainespuun toimitukset asiakkaille olisivat uhattuina. Puut ovat pyörien päällä.”

Rungot on juonnettava metsätien varteen huhtikuun alkupäivinä. Sen jälkeen alkaa kevään kelirikko ja konemiesten loma.

”Kelit ovat vähissä silloin, kun aurinko porottaa. Talvitiet painuvat kelvottomaan kuntoon muutamassa päivässä.”

Metsäteitä on perustettu valtionmaille ahkerasti, talvileimikoiden osuus vähenee samassa suhteessa. Talviteitä tehdään Lapissa muutamia satoja kilometrejä vuosittain.

”Tiestön rakentamiseen varatusta 1,5 miljoonasta eurosta suurin osa käytetään tänä vuonna kunnostukseen”, kertoo Metsähallituksen tienrakennusesimies **Martti Rae**.

KARI LINDHOLM

Tamppari puskee tehokkaasti tienpohjaa

KEMIJÄRVI

Leveillä teloilla liikkuva rinnetamppari on talvitien teossa pätevä ajokki. Metsähallituksen työmaalla Kemijärvellä talvitietä pohjustaa koneurakoitsija **Jarmo Peltoperä** Moniterä Oy:sta.

Tampparin pintapaine on vähäinen, sillä telojen leveys on 120 senttimetriä. Kone porskuttaa vetisellä suolla kuin tyhjää vain.

”Polttoainetta kuluu näissä töissä 20–30 litraa tunnissa”, Peltoperä kertoo.

Tamppari puskee lumet talvitien uralta maata myöten. Kyytiä saavat myös kymmensenttiset männynraipat. Tänä talvena töitä on reiluksi kuukaudeksi tuntitaksalla. Lauha sää on ollut urakoitsijalle hyväksi.

”Mitä enemmän lunta sen parempi. Vaikka sataisi taivaan täydeltä, se ei minua haittaa”, mies veistelee.

”Tamppari on tehokas lumenpukkaaja. Moottorikelkka taas pelkästään litistää lumen alleen. Monessa kohteessa tämä on parempi kuin telakone”, metsänhoitoesimies **Arto Leukku** selvittää.

Peltoperä hankki koneensa käytettynä kuusi vuotta sitten.

”Ikää sillä oli kymmenkunta vuotta jo tuolloin. Olen perskunnostanut sen useampaan kertaan.”

Tällä kertaa työpäivän katkaisi etumaisen taittopyörän laakeririkko. Peltoperä kuljettaa keltaisen koneensa pajalle samanvärisellä lavetilla. Taivaalta rätkii vieläkin räntää.

KARI LINDHOLM

Kantojen poisto riski luonnolle

Ympäristötutkijat ovat huolissaan kantojen ja hakkuutähteen keräämisen vaikutuksista talousmetsien hyvinvointiin. Liiallinen lahopuun korjuu horjuttaa metsän ekosysteemiä.

Kun talousmetsistä kerätään puuta energiakäyttöön, talteen otetaan yhä useammin myös kannot ja hakkuujätteet. Lahopuun hyödyntäminen bioenergiaksi voi kääntyä metsille haitalliseksi, sillä monet metsän eliölajit ovat riippuvaisia lahopuun tarjoamasta energiasta.

”Esimerkiksi lahottajasienet pilkkovat kannossa olevan energian ja orgaanisen aineksen ensin omaksi ruuakseen, ja lahottajasienten kautta se leviää koko metsän ravintoverkkoon. Jos keräämme kannot metsästä pois, vaikutamme koko metsän ekosysteemiin. Nämä vaikutukset voivat olla huolestuttavia”, sanoo tutkija **Panu Halme** Jyväskylän yliopistosta.

Kantojen korjuu poistaa suuren osan lahottajasienistä ja niistä riippuvaisesta lajistosta. Yksinkertaisimmillaan tämä voi johtaa siihen, että poistuneiden ravinteiden ja hidastuvan hajotustoiminnan seurauksena seuraava puusukupolvi kasvaa hitaammin.

Usein esitetty vaihtoehto kantojen keräämiselle on se, että kantojen sijaan energiapuuksi kerättäisiin lähinnä oksia ja latvuksia. Tämäkään ratkaisu ei ole täysin ongelmaton.

”Jos yritämme päästä valtion esittämään tavoitteeseen, jonka mukaan metsähakkeen käyttöä energiaksi tulisi merkittävästi lisätä, joutuisimme keräämään latvat ja oksat käytännössä joka paikasta.”

Oksa- ja latvakasat pitävät maanpinnan kosteana, ja oksissa on paljon ravinteita. Myös niitä hyödyntää moninainen joukko pienestä lahopuusta riippuvaisia lajeja, Halme sanoo.

”Mitä enemmän kantoja kerätään, sitä enemmän teemme hallaa metsien monimuotoisuudelle. Se on poliittinen päätös, käyttääkö yhteiskunta energiakseen kantoja ja oksia vai öljyä.”

”Tähän on vaikea antaa helppoa ratkaisua. Helpoin ratkaisu on se, että käyttäisimme vähemmän energiaa”, summaa Halme.

MT

Länsi-Kainuu ja Utajärvi yhdistyivät

Länsi-Kainuun ja Utajärven metsänhoitoyhdistykset ovat yhdistyneet. Uuden metsänhoitoyhdistyksen nimi on Metsänhoitoyhdistys Rokua-Paljakka.

Se toimii Puolangan, Utajärven ja Vaalan alueella. Yhdistyksen valtuuston puheenjohtajaksi on valittu **Jari Aitta** Utajärveltä. Hallitusta **Pekka Välinen** Vaalasta.

Yhdistyksen toimistot säilyvät entisellään Utajärven, Vaalan ja Puolangan kunnissa.

Yhdistyksen yksityismetsien pinta-ala on 245 360 hehtaaria ja jäsenten lukumäärä 2 917. Hakkuusuunnite on 460 000 kuutiota.

MT